

DURAY MIKLÓS ÚJABB LETARTÓZTATÁSA

A Csehszlovákiai Magyar Kisebbség Jogvédő Bizottsága alapítójának és bátor szervezőjének viszontagságairól már több ízben hírt adtunk (MF 12, 13). Mint ismeretes, a külföldi és a magyar közvélemény megmozdulásának hatására a csehszlovák hatóságok annak idején felfüggesztették a Duray ellen Pozsonyban megkezdett bírósági tárgyalást, és 1983. február 23-án szabadlábra helyezték Duray Miklóst.

Csalódtak azonban, akik azt remélték, hogy a magyar kisebbség elleni terveivel is felhagy a szlovák kormány. Hírek terjedtek el, hogy a Szlovák Nemzeti Tanács új iskolatörvény hozatalára készül, s e hírek egyre határozottabb alakot öltöttek. Az új törvény lehetővé tette volna, hogy a nemzeti kisebbségek iskoláiban, így a magyar iskolákban is, csaknem teljesen felszámolják az anyanyelven folyó oktatást (minden tantárgyat szlovák nyelven oktattak volna, kivéve a kisebbség nyelvét és irodalmát).

A terv óriási felzúdulást váltott ki. A Szlovákiai Magyar Iskolák Védelmi Csoportja néven újabb bizottság alakult, s felhívással fordult a szülőkhöz és a pedagógusokhoz. A felhívás hatására több, mint 10.000 szlovákiai magyar tiltakozott a törvényjavaslat ellen, és foglalt állást a magyar iskolák fenntartása mellett. A tömeges és határozott fellépés eredményeként az 1984. április 2-án elfogadott új iskolatörvényből elhagyták a kifogásolt szakaszokat.

Ám a politikai rendőrség sem maradt tétlen, a magyar lakosság sikeres akciójára újabb elnyomó intézkedésekkel válaszolt. Május 10-én újból elkezdődtek a kihallgatások és a házkutatások. Duray Miklóst újból letartóztatták, s vádat emeltek ellene „a köztársaság külföldi érde-

keinek megkárosítása”, valamint „izgató hírek terjesztése” címén (BTK 112. és 119. paragrafus). E címeiken 3 év, ill. 6 hónap börtönbüntetés szabható ki.

Duray jelenleg letartóztatásban van, és a Budapestről érkező hírek szerint a csehszlovák hatóságok igen komolyan készülnek elítélésére. Lehetséges, hogy az előző tárgyalás vádjait is fölelevenítik ellene.

A magyar–román megbékélés útja

Az alábbi nyílt levelet Tamás Gáspár Miklós budapesti politikai filozófus és ellenzéki publicista intézte román nyelven a demokratikus román emigrációhoz. Levelét teljes terjedelemben hozta a „Lupta” c. párizsi román emigráns folyóirat 1984/19. számában. A szöveget magyarra mi fordítottuk.

Kedves Barátaim!

Elnézésüket kérem nyelv- és stílusbeli hibáimért; hat éve hagytam el Romániát és a román nem anyanyelvem.

A romániai magyar kérdéstről fogok szólni. Ismerik a jelent: a nemzeti különbségtétel, az olyan iskolák számának csökkentése, ahol magyar nyelven folyik az oktatás, nacionalista érzelmeket szító propaganda-hadjáratok szervezése, és így tovább. Ami a múltat illeti, arról jobb, ha nem beszélünk: a hazug történetírás — az 1918 előtti hivatalos magyar hazugságok és az 1918 utáni hivatalos román hazugságok mind a kisebbségekkel szemben elkövetett igazságtalanságok igazolását szolgálták — annyira megmértelyezte a tapasztalások forrásait, hogy már nem is hiszem, hogy értelme volna megtisztítani a vizet, melyet nap mint nap inni kényszerülünk. Ezért csak néhány közhelyre fogok szorítkozni, melyeket illetően bizonyos